

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

LETNIK XXII.

NOVO MESTO JUNIJ 1985

ŠTEVILKA 6

Štiridesetletnico smo praznovali v Padežu

40 LET GG NOVO MESTO
35 LET DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Letošnje proizvodno in športno tekmovalje delavcev GG Novo mesto smo združili s praznovanjem 40-letnice delovne organizacije. Izkazalo se je, da je bil prostor za srečanje pri logarnici v Padežu posrečeno izbran. Travnata jasa sredi gozda ob lepem, pretežno sončnem vremenu je nudila dobro razpoloženim udeležencem obilo sonca in sence, tekmovalcem pa prijetno tekmovališče. Na proslavi v Padežu v soboto, 1. junija, se je zbralo lepo število udeležencev. Delavcem GG-ja pa so se pridružili povabljeni upokojenci ter zastopniki ustanov in podjetij, ki z našo delovno organizacijo sodelujejo že več desetletij.

S tekmovanjem so najprej začeli sekači, petintrideset najboljših, zbranih iz vseh tokov in tozdov. Zmagal je stari znanec z gozdarskih tekmovanj Jože Grandovec (TOZD tesno za njim, pa je bil Domine Krese (tozd Podturn). Med prav najboljši se je tokrat prebil Anton Anžiček (tok Novo mesto) ter prehitel celo v prejšnjih tekmovanjih zelo uspešnega Izidorja Finka.

Med vozniki tovornjakov, ki so tekmovali že prejšnji dan v Straži, je v hitrosti in natančnosti nalaganja hlobov s hidravličnim dvigalom in v spretnosti rokovanja z dvigalom tudi letos zmagal Vinko Rabzelj pred Vilijem Volfom in Jožetom Turkom.

Najbolj zaželeni priznanji, ki jih daje vsako leto ob tej priložnosti delavski svet GG Novo mesto na predlog sindikata, sta priznanji za najboljšo temeljno organizacijo GG-ja ter izbira najboljšega delavca. Letos sta to tozd Gozdarstvo Črmošnjice ter že drugič zaporedoma voznik Anton Zupančič.

Zlate plakete GG-ja je prejelo pet delavcev: Jože Petrič, Mirko Bajt, Danilo Kure, Jernej Piškur in Franc Repar. Podeljenih je bilo še 7 srebrnih plaket ter tri bronaste, o čemer pišemo na drugem mestu.

Na proslavo so bili vabljeni tudi vsi, ki so bili direktorji GG Novo mesto od leta 1945 naprej. Naj omenimo le najstarejše, ki smo se jih še posebno razveselili, Miloša Keliha, Janeza Strgovška in Zdravka Turka, ki so vodili

gozdno gospodarstvo v težkih letih po vojni, ko so bile naloge izredno zahtevne, razpoložljiva sredstva in moči pa zelo omejene.

Spominsko plaketo sta dobila tudi prvi predsednik delavskega sveta GG Novo mesto Jule Smrke ter prvi predsednik upravnega odbora Danijel Adamič.

Srečanje je bilo zelo prijetno in vsa tekmovanja so potekala v lepem redu. Za

oboje so zaslužni zlasti delavci tozda in toka Gozdarstvo Novo mesto, ki jim gre za dobro opravljeno delo vse priznanje in zahvala.

40 let

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

Govor direktorja GG Novo mesto na proslavi štiridesetletnice

Tovarišice in tovariši, delavci in upokojenci Gozdnega gospodarstva Novo mesto, spoštovani gostje!

Dovolite mi, da vas najprej prav pristočno pozdravim in da vam zaželim kar najprijetnejše počutje na današnjem srečanju delavcev in upokojencev Gozdnega gospodarstva Novo mesto. Zbrali smo se v prelepem gozdarskem okolju sredi gozdov pod Gorjanci, da počastimo 40-letnico ustanovitve naše delovne organizacije in 35-letnico uvedbe delavskega samoupravljanja. Ti naši jubileji se ujemajo s praznovanjem 40-letnice zmage nad fašizmom in 40-letnice začetka graditve nove, Titove Jugoslavije. Srečanje bomo popestrili s tradicionalnim proizvodnim in športnim tekmovanjem delavcev GG Novo mesto, ki je vsako leto v območju druge temeljne organizacije. Letos so organizacijo tekmovanj prevzeli delavci tozda in toka Gozdarstvo Novo mesto.

Tovarišice in tovariši! Težko je na kratko prikazati zgodovino teh 40 let,

saj je to že razdobje, ki presega okvire enega rodu. Veliko je bilo o tej zgodovini napisanega v našem glasilu Dolenjski gozdar, zato se bom omejil samo na nekatere najpomembnejše dogodke, ki predstavljajo temeljne kamne pri razvoju naše delovne organizacije. Najprej bom odgovoril na vprašanje, zakaj štejemo leto 1945 za začetek Gozdnega gospodarstva Novo mesto.

Maja 1945, takoj po osvoboditvi je gozdni nadzornik Danijel Adamič prejel od načelnika gozdarskega oddelka pri SNOS inž. Franja Sevnika nalog, da organizira gozdno upravo v Straži, ki naj bi zajemala v celoti gozdove bivše gozdne uprave v Straži in deloma gozdove v predelu Kočevskega Roga. Nalog je bil izpolnjen, istočasno pa so bile ustanovljene tudi gozdne uprave v Soteski, Novem mestu in Črnomlju. Ker za organizacijo gozdarske službe ni bilo pismenih navodil, so se upravitelji pogosto sestajali.

(Nadaljevanje na 58. strani)

Prvi predsednik upravnega odbora Danijel Adamič in predsednik delavskega sveta GG Jule Smrke. (Foto J. P.)

Direktor inženir Jože Petrič med slavnostnim nagovorom. (Foto J. P.)

li s strokovnjaki ministrstva za gozdarstvo NVS (Narodne vlade Slovenije) in s političnimi vodstvi takratnih okrajev. Na teh sestankih so reševali številna vprašanja kot, denimo, pomanjkanje gozdnih delavcev in gozdarskih strokovnjakov, težave s prehrano itd. Tako je bilo z ustanovitvijo našega Gozdnega gospodarstva. Seveda pa je ob tem treba takoj poudariti, da segajo korenine ustanovitve že v sam začetek NOB.

Številni gozdarji, ki so bili ob začetku vojne v službi pri ZDU (Začasni državni upravi) razlaščenih gozdov, so odpovedali poslušnost italijanskemu okupatorju in njegovi Miliziji forestale (gozdna milica) in se že leta 1941 priključili vrstam borcev za osvoboditev domovine (Adamič, Mulej idr.). Kot dobri poznavalci slehernega kotička dolenjskih gozdov so po skrivnih stezah vodili prve partizanske borbe in jim omogočili uspešno borbo proti okupatorju. Mnogi od teh zavednih gozdarjev so zamenjali premerko in prevzemnico s puško in se odločno uprli Italijanom, ki so na vsak način skušali v naših gozdovih posekati in odpeljati čim več lesa za potrebe njihovega vojaškega stroja, pri čemer so utemeljevali sečnjo ob cestah in železnicah z nevarnostjo pogostih partizanskih napadov na njihove kolone. Ti gozdarji so zaslužni tudi za urejanje prvih partizanskih bolnišnic na območju Roga. Tako je bila prva partizanska bolnišnica z njihovo pomočjo urejena v logarnici na Daleč hribu že v juniju 1942. leta. Žal je bila v italijanski ofenzivi istega leta uničena, toda takoj po ofenzivi je bila zgrajena nova, v globoki kraški vrtači skrita bolnica Jelendol, ki je sovražnik nikdar ni odkril in ki je kot eden najpomembnejših spomenikov iz NOB ohranjena še danes.

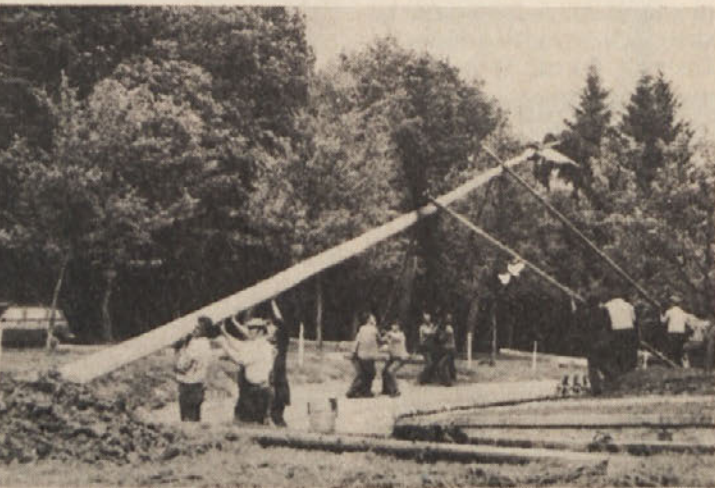
Leta 1942 se je partizansko gibanje na Dolenjskem močno razmahnilo. Sovražnik je v svojem besu hotel brezobzirno uničiti partizansko vojsko in je zato prirejal močne ofenzive, od katerih je najpomembnejša roška ofenziva v avgustu leta 1942 in tista v juliju 1943, ki je bila usmerjena proti Sv. Petru in Pečkam. Tudi Nemci, ki so po italijanskem propadu v oktobru 1943 vdrli na osvobodeno ozemlje Dolenjske, so si prizadevali uničiti partizane. Res so v svojih ofenzivah prizadejali precej škode, vendar pa NOG niso mogli uničiti. Prav nasprotno. Partizanske brigade so se krepile in zadajale sovražniku nove in nove udarce, dokler ga v letu 1945 niso dokončno pregnale iz naše domovine. Naj omenim samo še to, da so gozdarji veliko prispevali k postavitvi znamenite Baze 20 (marca 1943), kjer je bilo vse do osvoboditve naše politično vodstvo. Lahko smo ponosni, da se je v dolenjskih gozdovih rojevala slovenska državnost, postavljeni pa so bili tudi temelji za organizacijo gozdarstva v Sloveniji po osvoboditvi.

Tako je 23. maja 1944 predsedstvo SNOS izdalo odlok, da se pri njem osnuje ob nekaterih drugih tudi odssek za gozdarstvo. Takrat je imela gozdarstva služba nalogo, da oskrbuje partizanske objekte na območju Roga z ogljem in drvimi. Prav tako je bila naloga gozdarjev, da so oskrbovali partizanske žage venecijanke v Starih žagah z lesom, ki so ga tam predelovali za potrebe partizanskih enot in zg-

radb. Gozdarjem je bila poverjena tudi gozdnočuvarjska služba na osvobodjenem ozemlju.

Leta 1945, ki ga štejemo za ustanovitev naše delovne organizacije, je prineslo dolgo pričakovano svobodo, hkrati pa je pomenilo začetek naporne obnove v vojni porušene domovine. Za obnovo porušeni in požgani domovi je bilo potrebno veliko lesa, ki ga je bilo treba ob pišli hrani z malo tehniških pripomočkov posekati, spraviti in prepeljati. Delavci niso poznali prostih dni. Njihov delavnik je trajal od zore do mraka. Primanjkovalo je hrane in drugih življenjskih potrebščin. Če ti tovariši, danes jih je precej med nami, primerjajo takratne delovne razmere z današnjimi, sem prepričan, da ugotavljajo tako velike razlike, da jim skoraj sami ne morejo verjeti. Toda prevečevalo so jih globoka zavest, odgovornost in požrtvovalnost, ki so nadomestile moderno tehnologijo. Za njihovo nesebično odrekanje smo jim danes nadvse hvaležni. Želimo si, da bi v današnjem težkem gospodarskem položaju imeli take delavce.

Letom obnove porušene domovine so ponovno sledili težki časi. Prvi petletni plan gospodarskega razvoja Slovenije (1947 – 1952), ki je močno poudarjal razvoj težke industrije, je bil zaradi resolucije informbiroja in hude gospodarske osamitve, ki ji je sledila, precej ogrožen in prav v teh kritičnih težkih časih so nam ponovno pomagali iz zadrege naši gozdarji. Samo podatek, da smo leta 1949 (v zasebnih in držbenih gozdovih) posekali 532.000 m³ lesa (zadnja leta sekamo 50% te količine), dovolj zgovorno priča o naporih, ki so bili takrat potrebni, da smo s preprostimi pripravami za posek, spravilo in prevoz pripravili za nadaljnjo predelavo in izvoz toliko lesa. Prispevek za uresničitev ciljev prve petletke, ki so ga dali naši gozdarji in delavci v njih, je bil resnično izredno velik in danes se lahko samo čudimo, kako je bilo v takih razmerah mogoče opraviti tolikšno delo. Dejstvo je tudi, da se v tistih časih s sečnjo ustvarjeni denar ni vračal nazaj v gozdove, ker so imele splošne družbene potrebe prednost. Zaradi tega je bilo v poznejših letih potrebno toliko več dela, da so se nastale rane v gozdovih zacelile in da so se biološka vlaganja v gozdove vsaj kolikor toliko okrepila. To obdobje je nastopilo po letu 1953, ko so se sečnje več kot prepolovile in ko je začela prevladovati skrb za obnovo, nego in varstvo gozdov.

Urejanje prostora za srečanje delavcev, dviganje mlaja. (Foto M. Bajt)

Ni moj namen, da bi se spuščal v podrobnosti številnih reorganizacij, ki so včasih pomenile vsebinske, včasih pa tudi zgolj zunanje spremembe v življenju in delu naše delovne organizacije. Zato naj jih samo naštejem! Ustanovitvi uprave državnih gozdov v letu 1945 je leta 1947 sledilo Dolenjsko gozdno gospodarstvo, leta 1948 Gozdno gospodarstvo Novo mesto kot podjetje, leta 1953 GG Novo mesto kot ustanova s samostojnim financiranjem, leta 1956 KGP Novo mesto, leta 1961 KGPK Novo mesto in končno leta 1963 Gozdno gospodarstvo Novo mesto, v katerem so se združili družbeni in zasebni gozdovi. Prehoda pot je dolga, nesamo zaradi vrste različnih imen, ampak tudi zaradi različnega obsega, pri čemer mislim predvsem na razmejitve med GG Brežice in GG Novo mesto in na razmejitve dela med GG in LIP.

V obnavljanju spominov bi se rad še malo zadržal pri našem drugem letošnjem jubileju, t. j. 35-letnici uvedbe delavskega samoupravljanja, ki je doživelo lep razmah in postalo sestavni del našega vsakdanjega življenja. Leta 1950 je KPJ sprejela zgodovinsko odločitev o predaji državnih gospodarskih podjetij v upravljanje delavcem. Ta revolucionarni akt je bil sprejet v času, ko je v svetovnem komunističnem gibanju prevladovalo dogma, da v socializmu lahko samo država upravlja gospodarstvo. Tudi v Jugoslaviji smo imeli takrat državno-centralistični sistem, v katerem je državno-partijski aparat zajemal in prekrival vse pore družbenega življenja. Na drugi strani je bila tedaj naša država v popolni politični osamitvi in gospodarski zapori in je bila poleg tega izpostavljena neposredni vojni nevarnosti. Zato bi po vsej logiki mednarodne in notranje okoliščine bolj zahtevale krepitev države, kot pa predajo podjetij v upravljanje delavcem. Toda kljub temu je samoupravljanje začelo.

Tako je 27. junija 1950 Ljudska skupščina Jugoslavije sprejela temeljni zakon o upravljanju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih. To je bilo najpomembnejše zgodovinsko dejanje in je pomenilo uresničitev gesla delavskega gibanja Tovarne delavcem, čeprav so tedaj nekateri mislili, da je uvedba zakona preuranjena in da delavci ne bodo sposobni voditi tovarn in podjetij. Toda tov. Tito je dejal, da to ni res in da je

sprejetje zakona prišlo prej z zamudo kot prezgodaj, rekoč: »Obstajajo izredno velike težave na poti graditve komunizma v tako zaostali deželi, kot je naša. Toda, kaj sedaj? Ali bomo čakali, da bodo vsi delavci enako pametni in sposobni za upravljanje podjetij? Razume se, da ne, ker bi morali drugače čakati neskončno dolgo. Delavci si bodo pridobili potrebne izkušnje ravno v procesu upravljanja in dela Koliko časa bo trajal ta proces? Na to se sedaj ne da odgovoriti, ker je odvisno od več dejavnikov. Odvisno je od tega, kako hitro bo napredoval kulturni razvoj delavcev, t. j. vsestranska izobrazba ljudi, da bodo sposobni uspešno upravljati tovarne v korist skupnosti. Odvisno je od hitrosti razvoja proizvodjalnih sil itd.«

Navedene Titove besede niso samo izrek pomembnega zgodovinskega trenutka, ampak natančno določajo po svoji vsebini in pomenu glavno usmeritev v preteklem, sedanjem in prihodnjem razvoju naše poti v socializem, potrjujejo pa jih dogodki v zadnjih 35 letih. V tem času je samoupravljanje prešlo pot od prvih delavskih svetov in upravnih odborov v letu 1950, nadaljnega razvoja z ustavnim zakonom iz leta 1953, ustave SFRJ iz leta 1953, ustavnih amandmajev iz leta 1971, ustave SFRJ iz leta 1974, zakona o združenem delu iz leta 1976 ter drugih sistemskih zakonov do celovitega družbenega sistema, kjer prevladuje družbena lastnina proizvodjalnih sredstev in kjer združeni proizvajalci vse bolj odločajo o vseh dejavnostih svojega dela. Samoupravljanje se je močno razvilo in zajelo celotno družbeno življenje ter postalo podlaga proizvodnih odnosov. Ostalo je dejstvo in v praksi milijonov ljudi, trajna, neodtujljiva pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi.

V takih okoliščinah smo pred 35 leti tudi v naši delovni organizaciji stopili na pot samoupravljanja. Ker se je območje GG Novo mesto raztezalo na več tedanjih OLO, je gospodarski svet vlade LRS razpisal volitve, in sicer 15. oktobra 1950. Volitve so potekale v prazničnem vzdušju in so bile povezane z udarniškim prostovoljnim gozdnogojitvenim delom. Takrat je bilo pri GG Novo mesto zaposlenih 107 delavcev, izvolili pa so 30-članski DS. Sedem dni po volitvah, t. j. 22. oktobra 1950, se je v porotni dvorani novomeškega okrožnega sodišča sestala na prvi seji novoizvoljeni DS ki je imel za sejo pripravljenih 9 točk dnevnega reda. Na predlog kandidacijske komisije je bil za predsednika izvoljen Jule Smrke, naš dolgoletni, sedaj že upokojeni sodelavec. Iz svojih vrst je DS izvolil 6-članski upravni odbor, katerega predsednik je postal, pred leti prav tako upokojeni sodelavec, Danijel Adamič.

Kot je bilo tedaj običajno na vseh sejah novoizvoljenih DS, so po volitvah delavci svečano prevzeli »tovarniške ključ« od države. Tako je takratni direktor EG Novo mesto Dušan Mulej izročil predsedniku upravnega odbora Danijelu Adamiču gozdarsko ključico kot simbol gozdarstva ključa in smrečice kot znamenje bodočega uspešnega dela pri gojenju gozdov.

To je samo nekaj utrinkov iz zgodovine začetkov samoupravne preobrazbe v naši delovni organizaciji. Če se ozremo na prehojeno pot, ki je dolga kar 35 let in je bila včasih tudi zelo naporena, lahko rečemo, da smo v pogle-

du samoupravnih odnosov dosegli precej, vendar ne toliko, da bi bili lahko zadovoljni.

Dejstvo je, da v današnjem delegatskem sistemu odloča veliko več delavcev kot pred 35 leti. Težišče samoupravnega odločanja je sedaj preneseno na temeljne organizacije in DSSS, na njihove DS in svete lastnikov gozdov ter na neposredno odločanje na zborih delavcev in referendumih. Lahko trdimo, da smo se s tem lotili tistega najbolj bistvenega določila ZZD, ki zagotavlja delavcu in kmetu-lastniku gozdov neposredno odločanje o razporejanju in delitvi ustvarjenega dohodka. Upam si trditi, da smo v tem pogledu napravili velik korak naprej. Seveda pa smo pri tem delali tudi napake, pri čemer naj velja pravilo, da kdor dela, tudi greši, kdor pa ne dela, seveda tudi grešiti ne more. V mislih imam predvsem optimalno organizacijo, ki nam jo nalaga pred kratkim sprejeti zakon o gozdovih posebno v zasebnih gozdovih.

Danes dolenski gozdarji gospodarimo z velikim naravnim bogastvom na območju 5 dolenskih občin. Naša velika zelena tovarna se razprostira na 81.500 ha, kar predstavlja 54% površine celotnega območja. V teh gozdovih je dobrih 15 milijonov m³ lesa, ki letno prirašča s 440.000 m³. Les kot ena od redkih domačih surovin za predelovalno industrijo dobiva pri današnjih izvoznih nalogah vse večji pomen. Prav gotovo pa imajo naši gozdovi še večji pomen zaradi posrednih koristi, ki ga imajo kot najbolj zdravo naravno človekovo okolje. Žal se teh koristi ne da izmeriti tako kot m³ lesa, toda priča smo, da so v zadnjem času pričeli gozdarji zahodne Evrope biti plat zvona zaradi umiranja gozdov, kar je posledica onesnaževanja. Začelo se je tudi pri nas v Sloveniji, in sicer na Koroškem. Kakšna usoda nas čaka, če bodo gozdovi umrli, si je težko predstavljati. Brez dvoma bi bile posledice grozljive.

Poglejmo, kakšne neposredne koristi so nam naši gozdovi dali v preteklih 40 letih. Po zbranih podatkih smo v tem času v družbenih in zasebnih gozdovih posekali prek 11 milijonov m³ lesa. Če računamo, da so bile lesne zaloge pred 40 leti manjše, kot so danes, lahko rečemo, da smo zatečene lesne zaloge v letu 1945 skoraj do posekali, pri tem pa z vlaganji v gozdove dosegli, da znašajo danes 15 milijonov m³. In kaj to pomeni za nekdanji nerazvito Dolenjsko? Pomeni, da se je razvil kombinat Novoles, ki se je v lesni industriji v Sloveniji močno uveljavil, zlasti z izvozom, ki je raste vzporedno z GG Novo mesto (letos tudi oni praznujejo 40-letnico ustanovitve). Pomeni, da naš les predelujejo v tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem, v tovarni prikolic IMV Novo mesto, SGP Pionir Novo mesto, Tovarni pohištva Meblo Nova Gorica, tovarni pohištva Brest Cerknica in številnih drugih podjetjih, med katerimi ne smem pozabiti več delovnih organizacij lesno-predelovalne industrije iz sosednje bratske SR Hrvatske. Naš les je šel neposredno v izvoz kot oblogina preko Slovenijalesa in Primorje-eksporta, v veliko večji meri pa kot končni izdelek predelovalne industrije na zahtevni zahodnoevropski in ameriški trg. Gugalnike, izdelane iz naše bukovine, uporabljajo Američani, v počitniških prikolicah, kjer je vgrajen les naših iglavcev, pa uživajo zahodnoevropski turisti.

V polni meri se zavedamo, da smo od uspeha predelovalne industrije v prvi vrsti odvisni gozdarji. Zato se trdnješe povezujemo z njimi. Lani in letos smo sklenili dolgoročni samoupravni sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju z Novolesom in s Tovarno celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem. S povezovanjem bomo morali seveda še nadaljevati, že sprejeta pa poglobljati in dopolnjevati.

Kakšna pa so bila vlaganja v naše gozdove v preteklih 40 letih? Težko je natančno odgovoriti na to vprašanje, ker je obdobje dolgo in nimamo na razpolago vseh podatkov in ker je paleta gozdnogojitvenih del tako široka, da jo je težko spraviti na enoten imenovalec. Ne glede na to pa imamo zanesljiv podatek, da smo v 40 letih pogozdili domala 6.000 ha, pri čemer smo porabili blizu 20 milijonov sadik, ki so bile povečini vzgojene v lastnih drevnicah. V tem času smo zgradili 450 km gozdnih kamionskih cest in tako odprli do nedavnega zaprte gozdne predele. Lahko bi našteval še vrsto podatkov, vendar se mi zdi to dovolj za oris, ki pove, koliko so gozdarji storili za izboljšanje dolenskih gozdov.

Ne morem si kaj, da ne bi omenil stanskih dejavnosti. Pri tem mislim na razrez lesa na 2 žagarskih obratih, na strojno tesanje tramov, na pridobivanje peska in na vrtnarsko ter hortikulturno dejavnost. Naštete dejavnosti nam v zadnjem času prinašajo kar dobro tretjino celotnega prihodka.

Bodi dovolj naštevanja, kajti pregovor pravi: »Lastna hvala, cena ma-

la.« Sicer pa je vam, ki ste tu na proslavi, več ali manj poznano, kako smo se razvijali, kako smo doživljali vzpone in padce in kako vplivamo na prostor, katerega več kot polovico pokrivajo gozdovi. V mislih imam predvsem sodelovanje z družbenopolitičnimi skupnostmi (zlasti s KS), šolami, strokovnimi ustanovami in ostalimi. Nič ne bom pretiraval, če rečem, da smo z vsemi dobro sodelovali in da si tega želimo tudi v bodoče.

Tovarišice in tovariši! Ob 40-letnem jubileju je DS delovne organizacije sprejel sklep o podelitvi posebnih priznanj in plaket, le-teh je 40 po številu, prejele pa jih bodo delovne organizacije — poslovni partnerji, izobraževalne institucije, 6 še živčih nekdanjih direktorjev GG Novo mesto in prva predsednika DS ter upravnega odbora. Naj vam bodo ta skromna priznanja spomin na tvorno in plodno sodelovanje z našo delovno organizacijo, hkrati pa izraz iskrene hvaležnosti za vašo prizadevanja!

Jože Petrič, dipl. inž.

40 let

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

Štirideset let GG Novo mesto

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Plani ter planska in operativna evidenca

Tipično za 5-letko je silna čezmernost (hipertrofija) osnovnih in operativnih planov proizvodnje, delovne sile in delovnih sredstev. Operativni plani so bili razdrobljeni celo tja do 10- in 5-dnevnih. Enako je bilo z evidencami različnih vrst. To drobljenje je doseglo višek leta 1949. Obstajala je statistična ali planska evidenca po knjižnih podatkih, ki pa je bila zapostavljena, ker je bila prepočasna. Prednost je imela operativna evidenca s hitrejšimi, ocenjenimi podatki. Kakorkoli je bila takšna podrobnost planov in evidenc morda umestna in koristna v industriji, v koncentriranih in zaprtih prostorih, da se je moglo hitro ukrepati, pa v gozdarstvu ni imela smisla. Ni bila upoštevana narava gozdnega dela na razsežnem prostoru, ko manipulant potrebuje onekaj časa, da obide svoja delovišča in pot do uprave. Ko smo si prizadevali, da bi iz 10-dnevnih poročil prešli vsaj na 15-dnevna, smo dobili iz Beograda odgovor, da preidemo na 5-dnevna, a smo si spokorjeni grešniki nato iz-

prosili nazaj 10-dnevna. Posamezna gozdna uprava je morala dostaviti v enem mesecu skupaj nad 450 obrazcev ali poročil, različnih in enotnih, v različnih rokih. Kdor je zamudil, je že naslednji dan dobil opomin z grožnjo. Razumljivo, da je bila ta silna potrata časa v škodo ustvarjalnemu delu, zlasti na terenu. Jaz sem o tem izdelal ob koncu leta 1949 na generalni direkciji posebno analizo. V naslednjih letih je to pretiravanje začelo naglo pojemati.

GOZDNI LESNI PROIZVODI

Za obnovo in izvoz so prišli v poštev predvsem iglavci v obliki hlodov oziroma žaganega lesa, tramov in drogov. Od listavcev pa je šlo kar 70% za drva za kurjavo in oglje. V tem je najbolj vidna razlika v primerjavi z današnjo uporabo listavcev, ko gre največji del bivših drv v industrijsko predelavo za celulozo in lesne plošče, čeprav se ob sedanjem pomanjkanju in visoki ceni drugih goriv zopet povečuje delež drv.

Glavni gozdni lesni sortiment je bila dolžinska hlodo-

vina iglavcev, zelo različnih dolžin (starih dolžinskih mer), za žagan les za izvoz v Anglijo oziroma v druge dežele starih dolžinskih mer. V Angliji smo izvažali tudi jamski les točno določenih dokončnih dolžin in debelin, in sicer 6 tipov. To je bila ena najtežjih nalog ali bolje rečeno nadlog. Naši izvozniki so na ta način dosegli nekaj višjo ceno, nam pa povzročili veliko več proizvodnih težav in stroškov. Nadaljnji sortiment za izvoz so bili bukovi železniški pragi, ki so bili k sreči enakih dimenzij kot za domače železnice. Izvažali smo tudi jelove prage. To pa je bil komercialno zelo dvomljiv posel, še zlasti, kadar jih je bilo treba žagati iz 4 m hlodov.

Močan pritisk je bil tudi glede proizvodnje oglja, ki naj bi nadomestilo koks za naše rudarske plavže. Za oglje je bila v največji meri zadolžena prav Dolenjska, ki ga je svoj čas proizvajala in izvažala v Italijo. Vsiljevali so nam železne oglarske peči domače izdelave, s katerimi naj bi v baterijah po 6 do 8 peči na enem mestu pospešili proizvodnjo oglja. Toda boljše uspehe smo dosegali z navadnimi oglarskimi kopami. Peči so tudi drugod kmalu zatonile v pozabo. Šeasoma smo se tudi prepričali, da bi z izvozom oglja in uvozom koksa dosegli več kot s posiljevanjem oglja namesto koksa.

Naročeno je bilo, da za izvoz sekamo boljše bukovino. Ker mi zgoraj niso verjeli, so poslali komisijo, da poišče boljše sestoje. Našli so v Sredgori bukovno drevje z ravnimi, dolgimi debli in šiljastimi vejami. Po sečnji tega drevoja pa smo ugotovili slepičavost in slabšo kakovost od tiste iz Travnika z vodoravnimi vejami, ki sem jo jaz izbral, poznavajoč zunanje znake kakovosti bukovine še iz 10-letne predvojne prakse. Nato me niso več nadlegovali s komisijami.

Ker je primanjkovalo delavcev, smo zamujali s sečnjo iglavcev in morali z njo nadaljevati v zimskih mesecih. Zato se je sečnja listavcev, ki bi bila sicer najbolj primerna pozimi, odmaknila v pomlad. Ko je prišel od zgoraj nalog, da sečnjo listavcev ustavimo, je bilo že okoli 5.000 m³ preveč posekane tehnične oblogine, deloma tudi zato, ker evidenca ni pravočasno zajela vse posekane količine. Nastopila je nevarnost, da se bo veliko bukovne hlodovine pokvarilo, predno bo na žagi razžagana.

(Nadaljevanje na 60. strani)

(Nadaljevanje z 59. strani)

Žaga je namreč enako zamuja kot mi. Po premisleku smo se odločili, da višek bukovne hlodovine konzerviramo v vodi. Precej hlodov smo potopili v potoku Radešci pri Meniški vasi. Toda ob deževju je voda močno narasla in tako pritiskala na kupe hlodov, da je bila nevarnost, da jih bo kljub njihovi teži odnesla s seboj z nedoglednimi posledicami, ko bi podirali mostove. Zahvala gre iznajdljivemu upravitelju GU Podturn, Ulčarju, da do tega ni prišlo. Z močnimi, usidranimi žičnimi vrvmi je kupe lesa zadržal. Pozneje, ko je žaga izpraznila svoje hloidišče, smo dvigali hlode iz vode z dvigalom »Colles«, ki je bilo zelo pripravno za ta namen. Na žalost se je pri tem dviganju smrtno ponesrečil mlad šofer, ker se je zaradi nepazljivosti prevrnilo dvigalo.

Delavci in delovna sredstva

Pomanjkanje delavcev in transportnih sredstev je bila edina ovira, da nismo posekali in porabili še več lesa, ker postavljeni načrti niso bili maksimalni kot danes, ampak nasprotno. Ponekod pa tudi načrta nismo dosegli.

Junija 1948 smo šteli:

318 sekačev,

28 tesačev,

22 oglarjev,

24 izdelavcev celuloznega lesa in drv,

13 nakladalcev,

91 drugih delavcev

496 delavcev skupaj

Julija 1948 orkan podrl 20.000 m³ drevja

Do srede poletja 1948 so nas pri sečnji in izdelavi reševali vojni ujetniki. Nemci, ki smo jih imeli nekaj nad 400. Z njimi je bilo najlažje delati, ker je njihovo notranje vodstvo skrbelo za disciplinirano izvajanje vseh dodeljenih jim nalog. Zlasti so nam bili dobrodošli pri obdelavi vetrolomov, ko je meseca julija močan orkan v nekaj minutah podrl nad 20.000 m³ drevja v GU Podturn in Črmošnjice.

Ujetniki so stanovali v barakah na Travniku nad Črmošnjicami in v Podstenicah. Držali so vzoren red. Okoli barak so obdelali njive in pridevali celo paradižnik. S skromnim zaslužkom od presežanja delovnih norm so si na črno nakupili živila. V svojih shrambah so imeli salam in gnjati kot nihče od nas z našim ekonomatom vred. Tudi moj šofer je bil ujetnik, mehanik. Dokler je bil on, je bil od treh na pol pokvarjenih osebnih

avtomobilov vsaj eden vozen.

Toda proti koncu poletja 1948 so ujetniki odšli. Z njimi vred tudi moj šofer, ki ni hotel ostati, čeprav sem mu ponujal dobro plačo. Takoj se je poznalo pri avtomobilih. Znovim, domačim šoferjem sem se mogel le redkokdaj peljati z avtom. Naj dodam kratko anekdoto. Ko smo imeli delovno akcijo v Stični, sem mu dan prej naročil, naj poskrbi, da bova prišla pravočasno tja in zlasti, da se oskrbi s potrebnim orodjem. Ko sva prišla do Muljave, sva imela okvaro ene od sprednjih zračnic. Toda šofer ni imel niti rezerve niti dvigala in ne pribora za krpanje gum. V gozdu sva morala poiskati primeren lesen drog, da sva dvignila avto, snela obe sprednji gumi in na samih platiščih pripeljala avto do prve hiše. Z izposojenim kolesom sem pohitel v Stično na delo. Od tam sem poslal šoferju vse potrebno za krpanje zračnice.

Delovne brigade

Da bi nadomestili manjkajočo delovno silo, smo se s podporo družbenih organizacij posluževali udarniških, sindikalnih, frontovskih in podobnih akcij, zlasti ob nedeljah in gozdarskih tednih.

Enodnevne akcije so bile zadovoljive le na skladiščih, pri lažjih delih, zlasti pri nakladanju vagonov, razkladanju kamionov, pri manipulaciji s prostorsninskim lesom in podobnim. Seveda so različne akcije zahtevale mnogo priprav, prilagojenih vrstam akcij, tako da strokovni kader ni bil nikdar prost, zlasti ne v gozdnih obratih. Občasno smo dobivali v pomoč tudi kaznjence.

Na vse načine smo tudi podaljševali delovni čas in spodbujali večjo storilnost rednih delavcev. Omejenosti delovnega časa po današnjih ergonomskih načelih nismo poznali. Disciplinarnost in požrtvovalnost so bile na višini, kar je mnogo prispevalo k izvajanju nalog. Te človeške delovne odlike so takrat mnogo presegale današnje.

Organizacijsko in pripravljeno delo je bilo za nas najhujše ob prihodu in nameščanju številnih, enomesečnih mobiliziranih brigad delavcev in voznikov z vprego. Spomladi 1949 smo dobili 26 brigad z nad 2600 delavci skupaj. To je bilo največje število med vsemi GG. Poleg tega smo dobili armado voznikov z vpregi, ki jih je pod vplivom prisile in negotovanja »krasila« čudovita pestrost vozov, opreme itd.

Brigade delavcev z brigadirji na čelu so se delile na desetine z desetarji. Zaposlili smo jih večinoma pri sečnji in izdelavi. Za njihovo delovno vodstvo, inštruktažo in varstveni nadzor pri delu smo porabili skoraj vse svoje redne delavce, sekače.

Od ministrstva je bila na GG poslana posebna ekipa ali štab 5 članov, ki je nadziral potek akcije in pomagal reševati težave.

Kot direktorju mi je bila glavna skrb, kako zgraditi potrebna bivališča ali barake in kuhinje in kako priti do kotlov za kuhanje, do posode za prehrano in do oskrbe z vodo za ljudi in konje. Skrb za storilnost toliko ljudi je bila važna, toda še večja je bila odgovornost za oskrbo ljudi, še zlasti, ker so kot mobiliziranci iz okoliških kmečkih vasi prišli na delo nerazporejeni in bi porabili prvo priložnost, da najdejo tehten vzrok za vrnitev in zvalijo krivdo na GG, oziroma name. Ne omenjam pri tem vseh očitkov in psovka na mojo osebo in moje sodelavce, kot da smo jih mi mobilizirali, čeprav bi jih raje ne videli.

(se nadaljuje)

Prof. ZDRAVKO TURK
dipl. gozd. inž.

Priznanja ob štiridesetletnici

Najboljše temeljna organizacija

1. Najboljše temeljna organizacija Gozdnega gospodarstva Novo mesto v letu 1984 je bil tozd Gozdarstvo Črmošnjice. Po doseženem dohodku, izkoriščenosti delovnega časa, strojev in naprav, po rasti proizvodnje in družbenopolitični dejavnosti, ki se je zlasti odrazila v sodelovanju s krajevnima skupnostima Semič in Dolenjske Toplice, prizadevnosti strokovnjakov pri izgradnji smučarskega centra na Gačah, po sodelovanju z JLA in razgibanem delu samoupravnih organov je zbral 591 točk in se tako uvrstil na 1. mesto.

Uvrstitve ostalih temeljnih organizacij:

2. tozd Transport in gradnje	točk 577
3. tozd Gozdarstvo Straža	552
4. tozd Gozdarstvo Novo mesto	546
5. tozd Gozdarstvo Črnomelj	542
6. tok Gozdarstvo Trebnje	541
7. tok Gozdarstvo Črnomelj	534

8. tozd Gozdarstvo Podturn	524
9. tok Gozdarstvo Novo mesto	505

2. Najboljši proizvodni delavec Gozdnega gospodarstva Novo mesto v letu 1984 je bil Anton Zupančič iz tozda Transport in gradnje. Normo je presegel za 26%, izmed vseh delavcev ima največje število opravljenih delovnih dni, v preteklem letu ni imel niti ure bolniškega izostanka, sodeluje tudi v samoupravnem življenju tozda Transport in gradnje, predvsem kot član komisije za osebne dohodke. Skupno je zbral 221 točk in tako ponovno potrdil svojo lansko uvrstitev.

Uvrstitve ostalih delavcev:

Na drugo in tretje mesto sta uvrščena z gledna delavca Domine Krese iz tozda Gozdarstvo Podturn (186 točk) in Milan Vrhovšek iz toka gozdarstvo Novo mesto (182 točk).

3. Zlate plakete Gozdnega gospodarstva Novo mesto je prejelo 5 delavcev, in sicer: — inž. Jože Petrič: zlato plaketo prejme za dosedanje

delo v GG Novo mesto. V vseh letih svojega delovanja, še zlasti pa na mestu direktorja DO, je Petrič s širokim pogledom na celotno družbeno dogajanje, z odločnostjo pri izpolnjevanju sklepov samoupravnih organov, s pritegnitvijo vseh delavcev za večjo proizvodnjo, učinkovitost in ekonomičnost, bistveno vplival na poslovni kot tudi samoupravni razvoj naše DO.

— Mirko Bajt: v 33 letih dela v gozdarstvu si prizadeva za njegov čim uspešnejši razvoj, posebej še drevesničarstva. Z delom v družbenopolitičnih organizacijah, saj je opravljal vrsto odgovornih nalog na ravni občine in republike in v samoupravnih organih, je pripomogel k razvoju samoupravnih socialističnih odnosov v DO in izven nje.

40 let

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

— inž. Danilo Kure: je dobil priznanje za prispevek k razvoju samoupravnih odnosov in za prizadevanje za uspešno poslovanje in razvoj tozda Transport in gradnje, še posebej pri združevanju gradbene in transportne dejavnosti.

— inž. Jernej Piškur: v dobrih 20 letih delovne dobe je inž. Piškur tesno prepletel svoje delo in življenje z gozdarstvom. Napredek v strokovnem delu in tehnološki opremljenosti proizvodnje, dovzetnost za prenos novjših spoznanj v gospodarjenje z gozdovi v prakso, zavzeto družbenopolitično delo na vseh ravneh — vse to so rezultati, h katerim je slavljenec pripomogel. Položaj tozda Gozdarstvo Straža je odsev strokovnega in gospodarnega dela inž. Piškurja.

— Franc Repar: po 28 letih delovne dobe v gozdarstvu in navzlic invalidnosti III. kategorije zelo uspešno opravlja naloge skupinovodje v Podturnu. Odlikujeta ga vestnost in prizadevnost ter nesebičnost pri prenašanju bogatega znanja na mlajše delavce. Je reden član raznih samoupravnih organov v tozdu, med delavci pa uživa velik ugled in zaupanje.

Srebrne plakete gozdnega gospodarstva je prejelo 7 delavcev:

— Anton Klepec, lesni manipulant na odpremni skladišču tozda Gozdarstvo Črnomelj. V vseh 23 letih opravlja svoje delo vestno in natančno. Opazno je njegovo delovanje v samoupravnih organih in sindikatu. Čeravno ni najbolj zdrav, ne izkoristi bolezenskih dopustov. Zaradi boleznih vodje odpremne skladišča uspešno opravlja tudi njegove naloge.

— Stanislav Koncilja: prejema srebrno plaketo po 38 letih delovne dobe v gozdarstvu. Čeprav je že lani srečal Abrahama, še vedno stalno dela kot sekač in presega norme, odlikuje ga tudi kakovost opravljenega dela. Zaradi visokega izkoristka delovnega časa, marljivosti in dobrega odnosa do dela in sodelavcev nasploh je vzor ostalim delavcem.

— Božo Miklič: je med gozdarji že 39 let. Vse zadolžitve je opravljal in jih še uspešno izvršuje z veliko mero odgovornosti. Olikuje ga strokovnost in zanimanje za vsa področja gozdarske stroke. Znanje, pridobljeno ob dolgoletnem delu v gozdu, rad prenaša na mlajše. S svojim strokovnim in požrtvovalnim delom je mnogo pripomogel k razvoju tozda Gozdarstvo Podturn in vsega podjetja.

Trije najstarejši nekdanji direktorji GG Novo mesto v prvih letih po osvoboditvi; Janez Strgovšek, Miloš Kelih, zdravko Turk s sedanjim direktorjem Jožetom Petričem. (Foto M. Bajt)

— Jože Pogačnik je pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto zaposlen že od leta 1952. Znan je kot pošten, natančen in vesten delavec, ki mu nobena naloga ni odveč. Ne glede na starost je Jože uspel tekoče slediti spremembam v stroki in jih v praksi uspešno izvajati. V vseh dolgih letih delovne dobe bolniškega dopusta ni izkoristil, če pa je že bil bolan, je za okrevanje raje porabil redni dopust. Veliko prizadevnost je pokazal kot mentor pripravnikom, kot dosleden delavec pa je cenjen tudi pri lastnikih gozdov.

— Mijat Poplašen: je zaposlen v tozdu Gozdarstvo Črnomelj kot sekač že nad 20 let. Vsa leta presega delovne obveznosti od 20 do 30%. Ne glede na nezadovoljivo zdravstveno stanje ne koristi bolniškega dopusta. Letni dopust že več let koristi pozimi, ko vreme ne omogoča dela v gozdu.

— Alojz Puhan je zlasti v zadnjem času pokazal veliko zanimanje za razvoj tozda Gozdarstvo Črmošnjice in dosegel velike rezultate na področju svojega dela in v družbenopolitičnem področju v tozdu in izven. V vseh letih zaposlitve prevzema in izpolnjuje vse naloge, ki mu jih poverijo samoupravni organi in delovna skupnost. Je priljubljen pri delavcih. Zelo je zavzet pri delu in razvoju KS, v kateri živi.

— Alojz Serini je zaposlen pri gozdnem gospodarstvu od leta 1953 dalje. Kot pomočnik vodje tozda Vrtnarstvo in hortikultura vodi pridobivanje stanskih gozdnih proizvodov in hortikulturno urejanje. Je družbenopolitični in društveni delavec. Veliko znanja in truda posveča razvoju turizma na Dolenjskem. S svojim strokovnim delovanjem je pripomogel,

da je bilo Novo mesto ob marsikateri slovesnosti lepše in bolj praznično urejeno. Njegove hortikulturne zamisli pa lahko zasledimo v mnogokateri gredici, vrtu, parku in nasa-du v ožji in širši okolici.

Bronaste plakete gozdnega gospodarstva so prejeli trije delavci,

— Franc Čibej: kot dolgoletni revirni vodja GGE Soteska s svojim strokovnim delom v proizvodnji bistveno vpliva na uspeh tozda gozdarstvo Straža ter skrbi za razvoj dobrih medsebojnih odnosov med delavci v revirju in v tozdu. Strokovnost, uspešnost in natančnost njegovega dela se odraža v enoti Soteska, ki velja za eno najbolj urejenih gospodarskih enot. Njegova družbenopolitična aktivnost je povezana z delom v samoupravnih organih tozda in raznih delegacijah v DO in KS. Veliko dela tudi na kulturnem področju. Pogosto zasledimo njegove članke v Dolenjskem gozdarju.

— Mate Dražetič je zaposlen v tozdu gozdarstvo Črmošnjice od leta 1971 kot gozdni delavec sekač in je v tem času vzor vestnega in dobrega delavca ter zanesljivega tovariša. Pri sečnji dosega izredne učinke, še posebej pa je važno, da poleg preseganja norm opravlja delo varno, čuva pomladek in mu ni vseeno, kaj bo s sečiščem, ko odhaja iz gozda. Je priljubljen pri delavcih in skuša po svojih sposobnostih pomagati vsakemu.

— Vinko Rabzelj je prejel bronasto plaketo za izredna prizadevanja pri delu, iz česar izhajajo tudi nadpovprečni uspehi: preseganje norm za 25%, za 28% večja prisotnost na delu od načrtovane brez bolniškega izostanka v letu 1984; glede na izkazano, Rabzelj lahko služi kot vzor ostalim delavcem.

4. Ob štiridesetletnici gozdnega gospodarstva Novo mesto so bile podeljene tudi velike plakete, ki so jih prejeli OZD in skupnosti za dolgoletno uspešno poslovno sodelovanje, izobraževalne institucije za prenos novjših spoznanj v gospodarjenju z gozdovi v prakso, za vzgojo strokovnjakov, za opravljeno pogozdovanje, za delovanje gozdarskih krožkov in za skrb za čisto okolje, prejšnji direktorji Gozdnega gospodarstva Novo mesto oziroma njegovih pravnih prednikov, predsednik prvega delavskega sveta in predsednik upravnega odbora za njihovo požrtvovalno in odgovorno delo.

1. Novoles, lesni kombinat Straža

2. Industrija motornih vozil Novo mesto

3. SGP Pionir Novo mesto

4. Slovenijales Ljubljana, tozd izvoz polfinalnih izdelkov

5. Slovenijales Ljubljana, tozd Lesni in gradbeni material

6. Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj Krško

7. Liko, lesnoindustrijski kombinat Vrhnika

8. Primorje eksport-Import Nova gorica

9. Drvna industrija Karlovac

10. Drvna industrija-Turopolje

11. Šuma, OOUR Gradja-promet Karlovac

12. Slovenijales — LIK Savinja Celje

13. Lesna industrija Bohor, tozd Žaga in furnirnica Šentjur pri Celju

14. Meblo Nova gorica

15. Brest Cerknica

16. Tvorica namještaja i didaktike Dugo selo

17. Unikomerc Zagreb

18. Rudar Zagreb

19. KZKrk Novo mesto, tozd Agroservis

20. Avtonabava Ljubljana

21. Odbor za varstvo spomenikov NOB in naravnih znamenitosti Roga

22. Zavarovalna skupnost Triglav, Dolenjska območna skupnost Novo mesto

23. Komanda garnizije JLA Novo mesto

24. Gozdarski šolski center Postojna

25. Splošno združenje gozdarstva Slovenije

26. Sis za gozdarstvo SRS

27. Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije

28. Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo

(Nadaljevanje na 62. strani)

ŠPORTNO TEKMOVANJE V PADEŽU

V okviru proizvodno — športnega tekmovanja ob 40-letnici Gozdnega gospodarstva Novo mesto so se delavci pomerili v naslednjih športnih disciplinah:

ŠAH:

Zmagala je ekipa tozda Straža pred skupnimi službami, tretje mesto pa je dosegla ekipa Črmošnjic.

Med posamezniki je bil najboljši Sašek iz DSSS pred Muhičem iz Straže in Jarcem iz toka Novo mesto. Četrti je bil Plut iz Črmošnjic, peti Jereb (Novo mesto) itd.

STRELJANJE:

Zmagovalci so iz tozda Črnomelj pred tokom Črnomelj, tretje pa so skupne službe. Največ krogov je nastreljal Burazer iz toka Črnomelj pred Pavačičem iz tozda Črnomelj, tretji pa je Črmošnjičan Polanc. V vrhu se je pojavilo nekaj novih strelcev.

KEGLJANJE:

Presenetljivo so zmagali Podturnčani pred lanskimi prvaki Stražani, gradbinci pa so tretji.

Največ kegljev je zrušil Jože Fink iz Podturna, Bradač iz tozda Straža je drugi, sledita pa mu Rozman iz tozda Črnomelj in Pucelj iz tozda TG.

Razen Bradača so pri vrhu nova imena, doslej uspešnejši kegljači pa so bolj v ozadju.

MET KROGLE:

Tudi letos so zmagovalci Stražani pred gradbinci, tretja pa je ekipa tok Črnomelj. Večno prvi med posamezniki, Mujakič, je zmagal pred Piškurjem iz Straže, tretji pa je bil Špehar iz toka Črnomelj.

KROS:

Ekipa Straže je bila najhitrejša pred Podturnčani in gradbinci. Črmošnjičani bi bili drugi, če bi ekipo sestavili s srečnejšo roko. Longar iz Straže si je pritekel

še eno zlato kolajno, Gorše iz Črmošnjic srebrno, Nuriya Abdič pa bronasto.

POHOD:

Udeležba je bila popolna, zato so dobile vse ekipe 25 točk.

VLEČENJE VRVI:

Najbolj zanimivo je bilo pri vlečenju vrvi. Po težkem boju so gradbinci šele v tretjem vlečenju premagali Podturnčane. Tozd TG je zmagovalec, drugi je tozd Podturn, tretji pa novomeški tok. Šofer Jenič je bil proglašen za najmočnejšega.

VRSTNI RED PRI ŠPORTNIH DISCIPLINAH:

1. — TOZD Gozdarstvo STRAŽA	134 točk
2. — TOZD Transport in gradnje	110 točk
3. — TOZD Gozdarstvo PODTURN	106 točk
4. — TOZD Gozdarstvo ČRNOMELJ	96 točk
5. — TOZD Gozdarstvo ČRMOŠNJICE	77 točk
6. — TOK Gozdarstvo NOVO MESTO	75 točk
7. — DSSS	73 točk
8. — TOK Gozdarstvo ČRNOMELJ	73 točk
9. — TOZD Gozdarstvo NOVO ESTO	62 točk
10. — TOZD Vrtinarstvo in hortikultura	39 točk
11. — TOK Trebnje	36 točk

Zmagovalne ekipe so prejele lepe pokale (skupaj 10 pokalov), prvi trije posamezniki iz vsake discipline pa medalje. Vse je potekalo v okviru pravilnikov, vzdušje je bilo športno, pritožb ni bilo.

Tekmovanje je bilo 31. maja na kegljišču Pri vodnjaku, v šahovskem domu in na strelišču v Športni hali, drugi dan, to je 1. junija, pa v Padežu.

Skupni organizator sta bila tozd in tok Novo mesto v sodelovanju s športnim društvom pri GG.

Leta 1986 bo na vrsti Straža.

JANEZ SAŠEK

Dobro razpoloženi Novomeščani (tozd Novo mesto). (Foto M. Bajt)

(Nadaljevanje z 61. strani)

29. Celodnevna osnovna šola Belokranjskega odreda Semič

30. Osnovna šola Mirana Jarca Črnomelj

31. Osnovna šola Baza 20 Dolenjske Toplice

32. Osnovna šola 7. korpusa Žužemberk

33. Miloš Kelih

34. Janez Strgovšek

35. Prof. Zdravko Turk

36. Dušan Mulej

37. Tone Pirc

38. Janez Penca

39. Julij Smrke

40. Danijel Adamič

Jože Grandovec iz tozda Straža tudi letos prvi sekač pri GG. (Foto F. Ferlin)

Šest Stražanov, šest pokalov. (Foto F. Ferlin)

Natančni prerez. (Foto F. Ferlin)

Vraničar pri zaseku. (Foto M. Bajt)

Člani komisije pri vpisovanju tekmovalnih izidov. (Foto M. Bajt)

Proizvodno tekmovanje sekačev in voznikov

Izidi — posamezno

Doseženo mesto	Startna številka	Tekmovalce	TOZD, TOK	Dosež. št. točk
1	48	Jože Grandovec	Straža	745
2	60	Domine Krese	Podturn	739
3	53	Anton Anžiček	TOK Novo mesto	694
4	46	Izidor Fink	Straža	676,5
5	50	Dušan Gašperič	Straža	675,5
6	56	Silvo Krese	Podturn	674,5
7	44	Čedo Ivančevič	Črnomelj	657
8	57	Drago Blatnik	Straža	657
9	67	Ivan Vraničar	Črnomelj	650,5
10	68	Alojz Bobnar	Podturn	639
11	59	Dušan Stojič	Podturn	606
12	48	Anton Strajnar	TOK Novo mesto	596,5
13	41	Martin Hočevar	Novo mesto	591,5
14	30	Anton Šuštar	Straža	579
15	55	Vinko Vraničar	Črnomelj	577,5
16	36	Stane Brkovec	Črmošnjice	575
17	39	Franc Vraničar	Črnomelj	555,5
18	43	Roman Avguštin	Podturn	554,5
19	38	Rafael Fink	Straža	553,5
20	62	Pavel Škrbe	TOK Novo mesto	552
21	58	Šime Dražetič	Črmošnjice	534,5
22	31	Alojz Vraničar	Črnomelj	534
23	66	Alojz Primc	Novo mesto	533
24	42	Franc Zagorč	TOK Novo mesto	519,5
25	70	Nikola Bubnjič	Črmošnjice	507
26	45	Janez Juršič	Novo mesto	501
27	32	Franc Avguštin	Podturn	493,5
28	40	Franc Zupančič	Črmošnjice	467,5
29	34	Andrej Klobčar	Novo mesto	424,5
30	61	Janez Učman	Novo mesto	420,5
31	69	Jože Hočevar	TOK Novo mesto	415
32	33	Anton Grubar	TOK Novo mesto	390

33	37	Franc Kumelj	Črmošnjice	331
34	51	Mato Dražetič	Črmošnjice	330
35	35	Pejo Petrovič	Črnomelj	odstopil

Ekipni vrstni red

Dosež. mesto	TOZD, TOK	Člani ekipe št. št. Tekmovalce	Dosež. št. točk Posamezno	Ekipo
1	Straža I.	48 Jože Grandovec	745	
		46 Izidor Fink	676,5	2097
		50 Dušan Gašperič	675,5	
2	Podturn I.	60 Domine Krese	739	
		56 Silvo Krese	674,5	2052,5
		68 Alojz Bobnar	639	
3	Črnomelj I.	44 Čedo Ivančevič	657	
		67 Ivan Vraničar	650,5	1885
		55 Vinko Vraničar	577,5	
4	TOK Novo mesto I.	53 Anton Anžiček	694	
		48 Anton Strajnar	596,5	1842,5
		62 Pavel Škrbe	552	
5	Novo mesto I.	57 Martin Hočevar	591,5	
		66 Alojz Primc	533	1625,5
		45 Janez Juršič	501	
6	Črmošnjice I	36 Stane Brkovec	575	
		58 Šime Dražetič	534,5	1616,5
		70 Nikola Bubnjič	507	

Izidi tekmovanja voznikov

Dosež. mesto	Tekmovalce	Štev. točk
1	Vinko Rabzelj	335
2	Viljem Volf	321
3	Jože Turk	317
4	Ivan Fink	312
5	Jože Ban	305
6	Anton Zupančič	290

Razvrstitev drugih ekip

Straža II	1790
Podturn II	1654
TOK Novo mesto II	1324
Črmošnjice II	1128,5
Črnomelj II	1089,5
Novo mesto II	845

Vabljeni gostje: Janez Strgovšek, Zdravko Turk, Miloš Kelih, vodja tozda Noyo mesto Vlado Pavec, Janez Trošt, Kelih ml., Ciril Remic. (Foto: M. Bajt)

Direktor izroča zlato plaketo GG-ja Mirku Bajtu, sedanjemu predsedniku DS.

Kratka kronika GG Novo mesto

Leta 1945, maja, je dobil gozdni nadzornik Danijel Adamič od načelnika gozdarskega odseka pri SNOS, inž. Franja Sevnika, nalog za organiziranje gozdne uprave v Straži, ki naj bi zajemala gozdove gozdnih uprav Straže, Soteske, Novega mesta in Črnomlja.

Oktober 1945 je bila ustanovljena, na podlagi uredbe ministrstva za gozdarstvo, vrhovna uprava državnih in razlaščenih gozdnih veleposestev za bazen Novo mesto v Straži, ki ga je vodil inž. Jože Šlander. Novembra 1945 sledi preimenovalje v Gozdno upravo Novo mesto v Straži.

Miroslav Pekarek je bil od (?) marca 1946 do februarja 1947 upravitelj gozdne uprave Novo mesto v Straži.

Februarja 1947 je bilo registrirano kot državno gospodarsko podjetje pod operativnim vodstvom ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo LRS (uprave gozdnih gospodarstev). Dolenjsko gozdno gospodarstvo. Za direktorja je bil imenovan inž. Anton Šetinc, do tedaj upravitelj ukinjene in k Dolenjskemu gozdnemu gospodarstvu priključene gozdne uprave Brežice z oskrbništvu Mokrice, Pišce, Sevnica, Mokronog in Kostanjevica.

Februarja (7. 2. 1948) je bilo ustanovljeno Gozdno gospodarstvo Novo mesto, izločeni pa so bili gozdovi bivše gozdne uprave Brežice, razen dela oskrbnišтва Kostanjevica. Ustanovljeno je bilo gozdno gospodarstvo Brežice. Direktor v tem času je bil Miloš Kelih (od novembra 1947 do maja 1948).

Direktorju GG Novo mesto,

od maja do novembra 1948, Janezu Strgovšku, je glavna direkcija gozdnih gospodarstev LRS 14. julija 1948 postavila za pomočnika direktorja inženirja Zdravka Turka

Do tedaj pomočnik direktorja, inženir Zdravko Turk, je bil 9. novembra 1949 imenovan za direktorja GG Novo mesto, kar je bil do 28. maja 1949, ko je postal pomočnik direktorja GG Ljubljana. 1. januarja 1949 je bila pri ministrstvu za gozdarstvo in lesno industrijo LRS ob direkcijah za gozdno in žagarsko proizvodnjo, za lesnopredelovalno industrijo, za gozdarska avtopodjetja, ustanovljena še glavna industrija za promet z lesom. Imela je nalogo odkupovati les iz zasebnih gozdov. Na novomeškem območju je bil ustanovljen Promles.

28. maja 1949 je postal direktor GG Novo mesto Franjo Fric, dotedaj direktor GG Postojna.

15. septembra 1949 sta bili ustanovljeni posebni ministri, ministrstvo za gozdarstvo SRS in ministrstvo za lesno industrijo SRS. Od gozdnih gospodarstev so lesno industrijska podjetja (LIP) prevzela izkoriščanje gozdov. Direktor je postal Maks Pavlin (1. januarja do 27. junija 1950). 15. oktobra so bile izvedene prve volitve v delavski svet GG Novo mesto. Ministrstvo za gozdarstvo je za novega direktorja imenovalo Dušana Muleja (27. junija 1950 do 1. januarja 1960). Vlada LRS je na predlog ministra, predsednika sveta vlade LRS za kmetijstvo in gozdarstvo, izdala 4. februarja 1952 odločbo (z veljavnostjo 1. januarja 1952) o novi ureditvi gozdnih gospo-

darstev. Gozdno gospodarstvo Brežice se je ponovno spojilo z GG Novo mesto. 30. julija 1952 postanejo gozdarska podjetja ustanove s samostojnim financiranjem. 6. januarja 1953 so gozdna gospodarstva od LIP prevzela izkoriščanje gozdov.

S 1. januarjem 1953 je bilo na predlog predsednika gospodarskega sveta vlade SRS ustanovljeno GG Brežice, sledila je torej odcepitev vseh gozdov brežiškega območja, razen gozdnih obratov Kostanjevice in Mokronoga.

Po odločbi izvršnega sveta LRS postane GG Novo mesto 1. januarja 1954 ponovno gospodarsko podjetje (prej nekaj časa ustanova s samostojnim financiranjem). 23. junija 1956 je bilo GG Novo mesto preimenovalo v Kmetijsko-gozdarsko posestvo Novo mesto (z veljavnostjo od 1. januarja 1956). Pripojena so bila kmetijska posestva Črmošnjice, Poljane—Soteska Zalog in KZ Birčna vas. 10. oktobra 1959 je delavski svet razpravljal o priključitvi kmetijskih posestev Družinska vas, Klevevž, OZZ Novo mesto, Trška gora, Šentjernej in Struga, kar je bilo 28. marca 1960 vpisano v register okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Marca 1960 se je od GG Novo mesto odcepila gozdna uprava Kostanjevica, razen revirja Ravne gore, ki je bil predan GG Brežice kasneje. 1. januarja 1960 se je izločil od GG Novo mesto tudi gozdni obrat Mokronog z gozdovi, ki ležijo v IX. gozdnogospodarskem območju.

1. januarja 1962 je bil ustanovljen kmetijsko-gozdarski predelovalni kombinat s pripojitvijo mlekarne, mesarije, zadružnih trgovskih podjetij VINO ter mesarije v Šentjerneju. Direktor novega podjetja je postal 6. februarja (registracija) Anton Pirc (od 6. februarja 1962 do avgusta 1963).

27. aprila 1963 je delavski svet KGPK sklenil razdeliti kombinat (direktor Tone Pirc) na gozdarstvo in kmetijsko-predelovalno panogo. Ustanovljeni so bili obrati kmetijstvo KGPK Novo mesto, katerega poslovodja je postal inž. Ludvik Vrhovec, gozdarstvo KGPK (poslovodja inž. Janez Penca) in Mesarija KGPK (poslovodja Jože Zalokar).

Na podlagi sklepa delavskega sveta KGPK z dne 27. aprila je bilo najprej izločeno gozdno gospodarstvo, katerega direktor v izgradnji je postal Tone Pirc. Občinska skupščina Novo mesto je 2. avgusta 1963 odobrila ustanovitev gozdnega gospodarstva (soglasje republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo SRS, 27. sept. 1963), delavski svet pa je za direktorja imenoval inž. Janeza Penco. Konecane so bile že dolgo časa trajajoče priprave za enotno gospodarjenje v okviru GG Novo mesto z družbenimi in zasebnimi gozdovi. Po izidu zakona o združenem delu so bili za gospodarjenje z družbenimi gozdovi ustanovljeni tozdi za gozdarstvo, z zasebnimi gozdovi pa toki za gozdarstvo.

S 16. novembrom 1976 je delavski svet GG Novo mesto imenoval za direktorja inž. Jožeta Petriča, ki vodi podjetje še sedaj.

Podjetje se organizacijsko dopolnjuje, ustanovljena je bila posebna organizacijska enota za gradnje in transport, GG pa je razširilo tudi dejavnost s priključitvijo vrtarije.

40 let

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

Varnost pri delu

(Nadaljevanje iz prejšnje števil.)

Za večino del v gozdarstvu imamo navodila za varno delo, ki so tiskana v obliki ličnih knjižnic, opremljena s slikami in skicami, izdaja pa jih odbor za varstvo pri delu pri splošnem združevanju gozdarstva v Ljubljani. To velja tudi za »navodila za varno delo pri podiranju dreves in izdelavi sortimentov.«

— Organiziramo tečaje iz prve pomoči in skrbimo za opremljenost delavcev s sanitetnimi pripomočki in opremo. Skoraj vsi naši gozdni delavci imajo tečaj iz prve pomoči.

— Skrbimo za organizirane prevoze delavcev na delo in z dela z vozili DO, kjer je to le mogoče. Velika večina delavcev je deležna te ugodnosti.

— V lastnih kuhinjah pripravljamo tople malice za veliko večino delavcev in jim jih dostavljamo na delovišča. Delavci iz drugih republik dobijo celodnevno oskrbo v delavskih domovih.

— Skladno s predpisi opravljamo občasna preverjanja znanja s področja varstva pri delu za sekače, druge delavce in tehnične kadre.

— Nadzorujemo izvajanje varstva pri delu v vsakdanji

praksi, žal pa je še vedno premalo disciplinskih ukrepov zaradi prekrškov. Zaostritev varnostne discipline je naša nujna, trajna naloga, če hočemo preprečevati nezdružno toleranco do pogostih kršitev, celo temeljnih varnostnih norm.

— Prešli smo na avtomatsko obdelavo podatkov o poškodbah in poklicnih obolenjih za vse gozdarske organizacije v Sloveniji, kar bo izboljšalo spremljanje stanja na tem področju in omogočalo uspešnejša preventivna ukrepanja. Podatke o tem zbiramo po srednjeevropskem modelu, obdeluje pa jih Gozdarska fakulteta v Ljubljani.

Trudimo se, da bi z opisanimi preventivnimi varnostnimi ukrepi zmanjševali negativne vplive, ki spremljajo delo gozdnih delavcev in še posebej sekačev. Pri tem nastopajo razne težave, ki jih skušamo premagovati po svojih močeh in s temeljnimi smotri ohraniti življenje in zdravje ljudi na delu. Sodimo, da se tehnologija dela in delovna orodja sekačev v naslednjih 10 do 15 letih ne bosta več bistveno spremenila, zato bo v tem obdobju beneficiranje delovne dobe sekačev še potrebno.

Bogo Špiletič, varn. inž.

Novice iz Podturna

— Dne 10. maja so zadnjikrat delali pri nas na praksi v sečnji učenci tretjega letnika usmerjenega izobraževanja gozdarskega šolskega centra v Postojni. Pričeli so 23. aprila. Od predvidenih 10 delovnih dni so opravili le slabe štiri. Nagajalo jim je namreč slabo vreme. V tem času je 8 učencev v redčenju posekalo okoli 40 m³ lesa iglavcev.

— Sindikalnega izleta na Brione, dne 11. in 12. maja se je udeležilo 41 delavcev. Prenočevali smo v Puli. Poleg tega otoka, nove turistične privlačnosti, nas je zlasti prevzel podzemni svet Škocjanskih jam. Prispevek za izlet je znašal 1.200 din. Čeprav je vzel sindikat s seboj v spodnjih prtljažnikih še dobro popotnico, pa ta znesek za večino še zdaleč ni bil edini strošek. Z izletom so bili vsi zelo zadovoljni.

— V soboto, 18. maja, so obiskali partizansko bolnico

Jelendol učenci centra za usmerjeno izobraževanje Boris Kidrič iz Novega mesta, ki imajo po dogovoru skrb nad tem objektom, grobiščem in spomenikom na Pogorelcu. Pod vodstvom revirnega vodje Metoda Roma so očistili in uredili grobove.

Spored so popestrili Dolenjski oktet in pionirji z osnovne šole Ruperč vrh. (Foto M. Bajt)

TOZD »Gozdarstvo« Črmošnjice najboljša v SRS

Obenem s proizvodnim tekmovanjem delavcev gozdarstva Slovenije so po merilih republiškega odbora sindikata dejavnosti izbrani tudi najboljši proizvodni delavec, najboljši tozdr ter inovator v gozdarstvu.

Na podlagi vseh prejetih predlogov je izvršni odbor Koordinacijskega odbora za delovno — proizvodno tekmovanje gozdarjev pri ROS izbral za:

najboljšega delavca Alojza Ukmarja, GG Postojna, TOZD Transport (Naš najboljši delavec Zupančič je zaostal le za točko in pol),

za najboljši tozdr:

GG Novo mesto — TOZD Gozdarstvo Črmošnjice za inovatorja leta v gozdarstvu:

Avgusta Krebla, Lesna Slovenj gadeč

Najboljši delavec, TOZD in inovator leta bodo prejeli tudi priznanje zveznega odbora Sindikata delavcev gozdarstva in predelave lesa Jugoslavije v Sremski Mitrovici (20. — 22. junija 1985)

— Raznih praktikantov pri nas ne zmanjka. Od 21. maja do 3. junija so bili pri nas tudi učenci 4. letnika usmerjenega izobraževanja iz GŠC v Postojni. Poleg stalnih instruktorjev sta jih v gozdnogojitveno in sečno-spravljalno načrtovanje uvajala tudi naša sodelavca inženirja Dular in Goleš.

— 21. maja se je zaradi predvidene razširitve in asfaltiranja ceste iz Podturna do Lukovega doma (Baza 20) oglasil pri nas predstavnik Slovenije ceste — tehnika (SCT) tov. Roman Rojc skupaj z vodjem gradbišča in geometrom. Razgovarjali smo se o pripravi na pričetek dela (zakoličitev širine ceste, namestitev delavcev). Naslednje dni je bilo še nekaj sestankov z izvajalci del. Videti je, da se je pričelo zares.

— Ob praznovanju praznika krajevne skupnosti Dolenjske Toplice so bila na svečani

prireditvi 26. maja podeljena priznanja. Med prejemniki sta tudi dva člana našega tozda, revirni vodja Božo Miklič in traktorist Jože Bradač. Priznanje sta dobila na predlog vaških odborov za pridno sodelovanje pri rekonstrukciji ceste, asfaltiranju naselij in napeljavi telefona. Čestitamo!

— Dijake 4. letnika, ki so pri nas na praksi, je 29. maja obiskal profesor Zlatko Urleb.

— Lukov dom in predvideni novi objekt pod Bazo 20 bi radi oskrbeli s pitno vodo. Zato že nekaj časa tečejo ogledi znanih vodnih virov v okolici. 21. maja smo predstavniku občinskega komiteja za urbanizem tov. Hacetu pokazali še turški vodnjak v odd. 63 na vrhu Roga, ki je pred vojno napajal vodovod na Žagi Rog. Na žalost izvir ni dovolj močan.

— Dne 3. junija smo pričeli sekati zaradi razširitve ceste odkazano drevje na odseku tretji ovinek — Lukov dom. Posek drevja na delu ceste iz Podturna pa se bo verjetno malo zavlekel, ker so parcele v zasebni lasti. Predstavnik toka Gozdarstvo Novo mesto (inž. Lapanje, Markovič) sodelujeta v vseh razgovorih, ki se nanašajo tudi na odstop zemljišča.

— Zaradi priprav na izkop jarka za položitev električnega in telefonskega kabla iz Poljan do Lukovega doma so se 5. junija pri nas sestali predstavniki odbora za varstvo spomenikov v Rogu tovariša Hiti in Pureber ter predstavniki JLA, Slavko Klančičar, dipl. inž.

Matija Vidic

(Nadaljevanje iz prejšnje številke.)

»Mati mi je pripravila hrane za štirinajst dni, ker se nismo nameravali vračati domov vsak teden. S seboj mi je dala slanino, ki jo je že prej kupila, koruzne moke, krompirja, cikorije in nekaj zavitkov kneipa. Bilo je na začetku decembra, snega ni bilo veliko in zima ni bila huda. Še isti dan smo prišli v Količe in se naselili v leseno barako, ki smo jo morali znotraj še temeljito zadelati z mahom. Nabrali smo ga na skalah pod smrekami, kjer tal še ni prekril sneg. V dveh, treh dneh smo si uredili bivališče, da bi nam tudi najhujša zima ne mogla do živga.

Tisto jutro pa, ko smo nameravali začeti delati, je zapadlo dobrega pol metra snega. Naš odločni skupinovodja pa se ni dal ugnati in nam je naročil, naj si naredimo nekatere lopate. Do vsake bukve smo morali narediti gaz. Delo je bilo le toliko olajšano, ker smo gozd sekali na golo in nam ni bilo treba iskati posameznih žigosanih (odkazanih) dreves. Da bi se vsak čas lahko pogreli, smo zakurili velike ognje. Vsako drevo pa smo močno nasekali, ker nas je naš skrbni vodja podučil, da je tako varneje, da se bukke ne bodo zalomile. Nastala je huda zima, v ostrem mrazu pa je delo še posebej nevarno in ni čudno, če se je delavec, ki ni bil več sečnje v hudem mrazu in snegu, smrtno ponesrečil. Sedaj v takih razmerah ne delajo. Mi pa smo morali živeti, jesti in preživljati družino. Ali naj bi brez dela beračili? Beračev je bilo tiste čase res dosti.

Delali smo pridno in kurili. Če te je zazeblo, si nataknil rokavice, ki ti jih je naredila mati ali žena, čez glavo pa smo nataknil volnene kukavice. Pozimi smo imeli za polovico krajši delovnik kot poleti. Zjutraj smo dlje poležavali, popoldne pa kmalu končali in se vrnili k ognju v toplo barako. Tam nam ni bilo nikoli dolgčas. Včasih so prišli k nam na obisk vozniki, ki so spravljali les do železniške postaje. Kako je bilo prijetno poslušati zvončkanje kraguljčkov, ki jih je moral imeti na svojem komatu vsak konj, če je vlekel sani.

Le če je bilo snega prek meter visoko in 20° C mraza, so gozdni delavci prenehali z delom. Kdor je pozimi prehitro prenehal, je v tistih časih

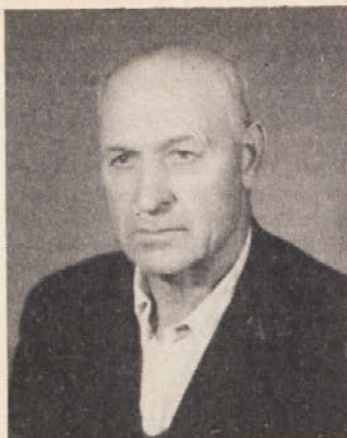
spomladi teže dobil delo v gozdu.

Kako smo se preživljali v gozdu? Jedli smo v glavnem »koruzni duš«, naj bo zjutraj, opoldan ali zvečer. Tako dobrih žgancev in polente pa od tistih časov nisem več jedel. Če smo zjutraj jedli zabeljene žgance in pili zraven črno ječmenovo kavo, je bila opoldan polenta prepečena s slanino, zvečer pa rahli žganci, da bi jih jedli sami angelci. Velika prednost je bila, če je bil v bližini delovišča studenec. Največkrat tega ni bilo in vodo smo si morali nositi od daleč v lesenih bankah in putrih. Drugačna hrana je bila le prve dni, ko smo prišli od doma in prinesli s seboj krompirja in makaronov. Še najbolj se je obnesel koruzni »duš« da je le bil močno zabeljen. Nikoli ni nikomur primanjkovalo vitaminov. Dokler sem delal v gozdu, nisem bil nikoli pri zdravniku. Če me je črvičilo po trebuhu, sem zaužil malo jelove smole in bil hitro zdrav. Tudi ko sem se nekoč kar precej usekal, sem se pozdravil s smolo. Obleke nam delodajalci niso dali. Kar smo imeli na sebi, je bilo vse pošito, krpa pri krpi in na debelo prepojeno s smolo. Čevlje, ki so nam jih naredili domači čevljarji, smo mazali s kupljeno mastjo, da bi bili še bolj trpežni, pa še s salom ali lojem, raztopljenim nad ognjem.

Ob praznikih, doma, smo se radi lepo oblekli, se povsili in popili kozarček ali dva. Vendar pijanca med pravimi gozdarji ni bilo. Kdor je našel svoj drugi dom v gozdu, je v sebi čutil njegov opoj tudi doma.

Štiri leta sem bil tudi oglar. S sodelavci smo naprej posekali les, ga največkrat s sanmi spravili na kopišče in postavili kopo. Potem ko smo jo prižgali, tudi mesec dni nismo šli v dolino. Če je bila nuja za oskrbo, smo šli le izmenoma. Ne samo zaradi dela, ki ga je bilo pri kopi vedno dovolj, tudi sicer pri kopi ni smel biti oglar nikoli sam. Šele ko je bilo oglje stehano in prevzeto, smo za nekaj dni ostali doma.

V gozdu sem začel še kot otrok. Poznani so mi Gorjanci, globače Radohe in Strmine Gač. Tako ogromnih smrek kot v roških gozdovih pa nisem sekal nikjer drugje. Ko si pred vojno stopil globlje v tiste hoste, se ti je kar stemnilo.

Matija Vidic

V njihovo globino smo prodrli šele po vojni. Srečeval sem divjad in spoznaval ptice. V gozdu sem doživljal menjavo letnih časov in vremena.

Matijeva je vremenska napoved: »Če se na Gačah sveti, voz pod streho zavleci.« In kadar je videl, da se nekatere vrste kamenja potijo, je napovedal dež.

»Če sem sekal sam ali pa kot vodja skupine, sem dodobra pregledal, kam naj bi padlo drevo. Moralo je pasti, kamor sem določil, da ne bi bilo škode, da bi bilo čim manj smrti v gozdu. Tudi drevesa sem imel za živa bitja. Tudi če se je logar zmotil in za posek označil napačno drevo, smo se sami odločili in ga pustili živeti, čeprav je bil gozd grofov.«

Toda mirno življenje in delo je prekinila druga svetovna vojna. Pred napadom na Jugoslavijo je bil kar za šest mesecev na orožnih vajah v Škofji Loki, ker ga na županstvu v Dolenjskih Toplicah niso imeli nič kaj dobro zapisanega. Potem pa se je kar čez noč vse podrlo. Če je drvaril v gozdu, ko so Italijani zasedli domovino. Presenečeno je po-

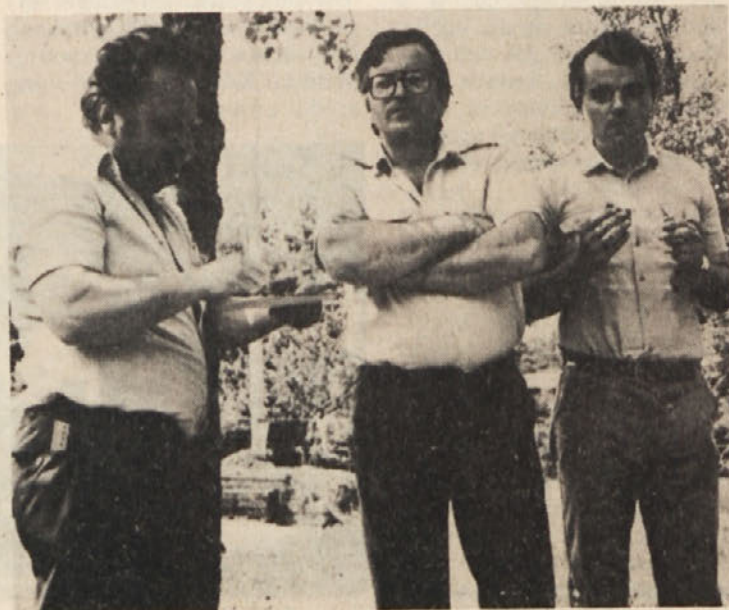
slušal tujo govorico. A prav kmalu se je v gozdu srečal s partizani, ki so ukazali prenehati s sečnjo in Matijeva sekira se ni več oglasila. Pomagal je partizanom, kolikor je mogel, vendar je bil izdan in odpeljali so ga v italijansko taborišče, najprej na Rab in potem v Gonars. Tam je videl in sam okusil trpljenje naših ljudi. Ob zloumu Italije so ga na poti proti domu zajeli Nemci in ga odpeljali v taborišče. Trpel je, bil lačen, videval na kole privezane talce in mučena telesa ljudi. Tam ga je zazeblo okoli srca mnogo bolj kot pri 20° mraza, ko so pozimi delali v gozdu. V taborišču se je dan za dnem spominjal roških gozdov in domačega ognjišča. Proti koncu vojne so jih hoteli esesovci kar pobiti. Vsega se ne spominja do potankosti, le grozečih brzostrelk, pretepanja in hitenja v neznano.

Nato pa naenkrat svoboda, konec ognja in vojnih grozot. Veselja ni moč popisati. S srcem in dušo že zdavnaj doma je čakal na odhod v zbirnem taborišču. Ker ni bilo vagonov, je odpeljal vsak dan le po en transport.

»Prav čudne stvari so se dogajale z nami. Ko sem prišel domov, se mi je zdelo, kot da sem pijan, pa sem bil le tako starašansko izdelan in slaboten, da sem nekaj časa doma samo poležaval. Šele na začetku avgusta sem se čutil toliko sposobnega, da sem se podal v roške gozdove, o katerih sem v taborišču toliko sanjal.«

Ker se je Matije držal ugled dobrega gozdnega delavca, so mu dodelili skupino dvanajstih sekačev, ki naj bi jim bil vodnik, kot izkušen delavec in odličen poznavalec gozdov.

ANTON VIRANT

Vajs, Dražumerič, Strmec so bili sodniki pri sekaških veččinah. (foto M. Bajt)

Seja delavskega sveta

V četrtek, 30. maja 1985, je bila 4. seja delavskega sveta Gozdnega gospodarstva Novo mesto z naslednjim dnevnim redom:

1. Pregled in potrditev zapisniak zadnje seje
2. Delegatska vprašanja
3. Razprava in sklepanje o periodičnem obračunu
4. Imenovanje komisije za dodeljevanje priznanj Gozdnega gospodarstva; ugotovitev o najboljši TO v delovni organizaciji in o najboljšem proizvodnem delavcu, sklepanje o podelitvi plaket gozdnega gospodarstva najzaslužnejšim delavcem, sklepanje o podelitvi velikih plaket GG
5. Odgovori na delegatska vprašanja
6. Razno

Obrazložitev dnevnega reda:

K 1. točki:

Delavski svet DO je na zadnji seji 27. marca 1985:

— potrdil zapisnik zadnje seje,

— podani so bili odgovori na postavljena delegatska vprašanja (o možnostih povečanja OD, o ceniku za sečne odpadke oz. ostanke, o ogledu stanovanj proslincev iz drugih republik, o denarju za nakup gozdov, o nagrajevanju pisarniških delavcev — v razpravi je gradivo za dopolnitev osnov in meril za delitev HD o nabavi zaščitnih sredstev),

— razpravljal in sklepal o zaključnem računu za leto 1984,

— razpravljal in sklepal o planu poslovanja za leto 1985,

— ugotovil, da so delavski sveti TO sprejeli pravilnik o normativih,

— ugotovil, da je sprejet sporazum s Celulozo Krško o združevanju dela in sredstev za skupno delo v ustvarjanju skupnega prihodka,

— razpravljal o preventivnem zdravstvenem oddihu,

— sklepal o zemljiško-knjižnih zadevah,

— pojasnjeno je bilo o prodaji motornih žag lastnikom gozdov in o praznovanju 40-letnice ustanovitve GG, proizvodnem in športnem tekmovanju delavcev GG.

K 4. točki:

28. maja 1984 je delavski svet DO sprejel pravilnik o dodeljevanju priznanj Gozdnega gospodarstva Novo mesto. Skladno s tem samoupravnim splošnim aktom je konferenca OOZS pozvala IO OOZS in delavske svete TO in DSSS, da na skupnih sejah oblikujejo predlog za najboljšega proizvodnega delavca in predloge za podelitev plaket najzaslužnejšim delavcem. V komisijo za dodeljevanje priznanj je konferenca predlagala naslednje delavce:

Jože Lukšič — predsednik komisije, Jože Falkner — član, Jernej Piškur — član, Aljož Puhan — član, Jože Šenica — član.

Slavnost je za mikrofonom vodil inženir Jože Falkner. (Foto F. Ferlin)

Izidor Fink tekmuje v natančnosti reza. (Foto F. Ferlin)

Za blagajno prodajalne pijač, Nada Gačnik in Stane Bele. (Foto M. Bajt)

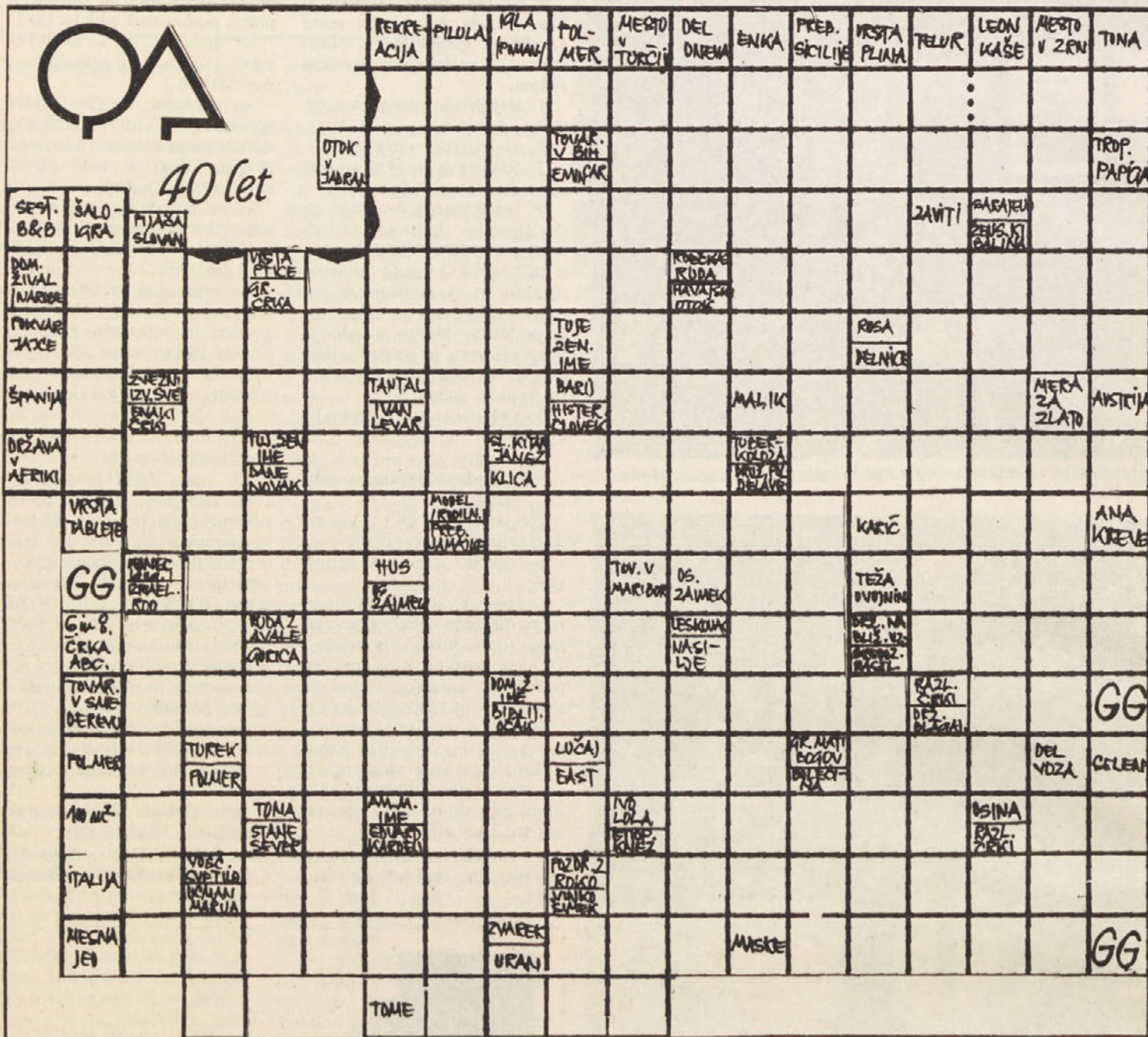

Izlet

Cilj letošnjega dvodnevne sindikalnega izleta delavcev tozda Podturn so bili Brioni. Odkar vozi po otoku »mini vlak« na baterijski pogon, je razgledovanje precej manj naporno. Na poti tja smo si ogledali tudi kobilarno Lipica in Škocjanske jame.

Na posnetku je skupina udeležencev uspelega izleta, slikanih pred spominskim studencem in bronasto skulpturo Vodonošec.

SLAVKO KLANČIČAR, dipl. inž.

Kritika

Na uredništvo Dolenjskega gozdarja je prispel dopis Komentar s športnega in proizvodnega tekmovanja Padež 85, ki kritizira sojenje na tekmovanju in nešportno obnašanje nekaterih tekmovalcev. Pismo je žal nepodpisano in ga zato ne objavljamo. Vendar pa prosimo tiste, ki so svoje mnenje izrazili v pismu, da sporne zadeve obravnavajo na zboru delavcev ali na sindikalnem sestanku in da se pogovorijo s tistimi, ki so tekmovanje vodili. Če so se dogajale nepravilnosti, jim bomo le tako prišli do živga in se jih v prihodnje izognili.

Naši sekači četrti na 14. republiškem tekmovanju v Lipici

Fink, Krese in Gašperšič so zbrali 2.460,5 točk in dosegli kot ekipa četrto mesto. Prva je bila ekipa Lesne Slovenj Gradec, druga GG Nazarje in tretja GG Postojna, le 28 točk pred našimi. Uspeh bi bil še boljši, če bi imel več sreče Grandovec, ki je bil najboljši pred 14 dnevi v Padežu. Posamično so bili Izidor Fink 7., Domine Krese 8., Dušan Gašperšič 18., Jože Grandovec 23., Anton Anžiček 44. in Silvo Krese 81. med devetdesetimi tekmovalci.

Grandovec je bil najboljši pri natančnem prežagovanju hloda na podlagi (138,5 točk), kar štirje, Silvo in Domine Krese, Gašperšič in Fink so dosegli največje možno število točk pri podiranju na balon, Silvo in Domine pa sta bila med najboljšimi tudi pri obračanju meča.

V reprezentanco SRS za zvezno tekmovanje, ki bo 20. do 28. junija v Sremski Mitrovici, je določen Izidor Fink.

40 let

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Pencar, Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Torle Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom DIC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk Tiskarna Novo mesto.